

Rahvusülikooli 95. aastapäevale pühendatud kontsertetendus

29. novembril 2014 kell 19 Vanemuise kontserdimajas

I OSA

Tauno Aints
Oratoorium „LOOMISELUGU” (2009)

Libreto Anzori Barkalaja

Dirigent Triin Koch
Koreograafia Aveli Asber
Videokunstnik Pille Kannimäe
Valguskunstnik Margus Vaigur
Helikunstnik Rainer Koik

Tartu akadeemiline meeskoor, dirigent Alo Ritsing
Tartu Ülikooli akadeemiline naiskoor, dirigent Triin Koch
Tartu Ülikooli kammerkoor, dirigent Triin Koch
Eesti Maaülikooli kammerkoor Camerata Universitatis, dirigent Seidi Mutso
Tartu Ülikooli puhkpilliorkester Popsid, dirigendid Kätlin Virgo, Sirje Vasmann-Perend
Tartu Ülikooli rahvakunstiansambel, kunstiline juht Aveli Asber
Ansambel Paabel

Tauno Aints, „Loomiselugu“ (2009). Lavastatud oratoorium mees-, nais- ja segakoorile, ansamblile ja puhkpilliorkestrile.

1. Sissejuhatus
2. Meri
3. Saar
4. Õunapuu
5. Tuul
6. Lind
7. Kodu
8. Munad
9. Pojad ja tütre
10. Sepp
11. Laulja

Helilooja Tauno Aintsi jaoks algas teose loomine 2011. aasta Balti üliõpilaste laulu- ja tantsupeo Gaudeamus kunstilise juhi Raul Talmari ettepanekust osaleda programmi ettevalmistavas töörühmas. Ta sai konkreetse ülesande kirjutada laulupeo tarvis kuni poole tunnise teos, mis ühendaks kõik Eesti osalejad tervikuks ning tugineks ühele-kahele regilaulule või pillilole. Töörühma jõupingutuse tulemusena valiti välja hulk regilaule, millest viimaks jäid sõelale „Sarvepuhuja“ (Hargla kihelkond) ning „Pikk ingliska“. Anzori Barkalaja koostatud tekstis kasutatakse läänemeresoomlaste seas enim levinud loomiselugu, mille järgi on maailm sündinud pääsukese munadest.

„Loomiseloo“ esmaettekannet toimus 6. juunil 2011 Vilniuses. Teose lavastasid Indrek Sammul ja Jaanus Randma, dirigeeris Raul Talmar, esitajaiks ligi 20 Eesti kõrgkooli koori, neli orkestrit ja ansambel Paabel.

Eesti esiettekannet leidis aset Viljandis Ugala teatris 18. mail 2012.

II OSA

„HELIN MU RINNA SEES”

Visuaalpoetiline sissevaade eesti keele ja meele ajalukku

Lavastajad Kaija M. Kalvet, Birgit Landberg, Jaanika Tammaru, Lennart Peep TÜ VKA teatrikunsti 10. lennust professor Kalju Komissarovi juhendamisel

Muusikaline kujundus ansambel Paabel

Valguskujundus Margus Vaigur (TÜ VKA visuaaltehnoloogia õppejõud)

Helikunstnik Rainer Koik

Videokunstnikud Kristo Veinberg (TÜ VKA teatrikunsti 10. lend), Rommi Ruttas, Kerttu Kruusla (TÜ VKA teatrikunsti visuaaltehnoloogia tudengid)

Esitajad

TÜ Viljandi kultuuriakadeemia teatrikunsti 10. lend ehk teater Must Kast: Silver Kaljula, Mihkel Kallaste, Kaija M. Kalvet, Märt Koik, Birgit Landberg, Fatme Helge Leevald, Liina Leinberg, Kristjan Lüüs, Laura Niils, Lauri Mäesepp, Lennart Peep, Rauno Polman, Jaanika Tammaru, Kaarel Targo

TÜ VKA tantsukunsti tudengid Liis Siitan, Valeria Januskevits, Maria Priks, Anni Zupping, Annika Karin Vahter, Kätlin Kase, Irena Pauku, Eline Selgis, Karl Kask, Reelika Poroson, Eveli Maksim, Elise Laius, Leanika Mändma, Laura Mander, Maris Kahre, Diane Mõttus, Helle Mari Toomel

Korralduslik ja tehniline abi: Anu Sööt, Raido Mägi (TÜ VKA õppejõud), Tauno Uiho, Pille Kannimäe (TÜ VKA videostuudio), Liisa Liksor, Meeli Tuoppi (TÜ VKA teatrikunsti visuaaltehnoloogia tudengid).

Tartu Ülikooli akadeemilise naiskoori (TÜAN) asutas 1945. aastal Richard Ritsing, kellest sai koori kauaaegne esimene dirigent ja helilooja. Aastail 1963–2005 juhatas koori Vaike Uibopuu, 2005. aastast on koori peadirigent Triin Koch. Koormeistrina tegutseb 1971. aastast Ene Ahven ja hääleseadjana 2002. aastast Viviane Kallaste. Enamik koori lauljaskonnast on Tartu Ülikooli tudengid ja vilistlased. Tartu Ülikooli koorina esinetakse tihti ülikooli ja Tartu linna esindusüritustel. Loomisest alates on koor osalenud kõikidel Eesti laulupidudel, olnud üks Gaudeamuse traditsiooni algatajaid ja kandjaid. Repertuaari kuulub väga mitmete ajastute ja maade muusikat, alati on esitatud ka eesti heliloojate Miina Härma, Ester Mägi, Veljo Tormise, Gustav Ernesaksa jt loomingut. Oma 69 tegutsemisaasta jooksul on koor edukalt osalenud mitmel rahvusvahelisel ja kodumaisel koorikonkursil. 2008. aastal toimunud IV Eesti naiskooride võistulaulmisel „Gustav Ernesaks 100“ saavutas TÜAN esikoha A-kategoorias, saades rahvusvaheliselt züriilt kõrgeima punktisumma (94 punkti). Triin Koch pälvis parima dirigendi preemia. 2009 osales koor III rahvusvahelisel Griegi-nimelisel koorifestivalil Norras Bergenis ning XI rahvusvahelisel koorifestivalil „Tallinn 2009“. Mõlemal konkursil saavutati kaks III kohta, koori dirigendile Triin Kochile anti taas

koorifestivali dirigendi eripreemia. 2011. aastal osaleti taaskord rahvusvahelisel koorifestivalil „Tallinn 2011“, kus TÜAN sai naiskooride arvestuses esikoha ning ka pääsu *grand prix*’ vooru. Viimati võitis TÜAN A-kategooria naiskooride seas esikoha 2012. aasta märtsis toimunud Ester Mägi 90. sünnipäevale pühendatud Eesti nais- ja neidudekooride võistulaulmisel. 2013. aastal soovitas Eesti Kooriühing TÜAN-i esindama Eestit Euroopa *grand prix*’ sarja kuuluval koorikonkursil „Maribor 2013“. TÜAN jäi seal lõppkokkuvõttes jagama 4.-5. kohta ning sai auhinnatud kui parim ühetaoliste häältega koor (s.o nais- või meeskoor).

Tartu Ülikooli kammerkoor on 1971. aastast alates rõõmustanud meie kuulajaid sadadel kontsertidel ja esinemistel. Selle ajaga on kammerkooris laulnud üle poole tuhande laulja – enamasti Tartu ülikooli üliõpilased ja vilistlased, aga teistegi kõrgkoolide üliõpilased ja meie mõtete jagajad. Tartu Ülikooli kammerkoor on olnud läbi aastakümnete üks omanäolisemaid ja ärksamaid koore Eestis – oleme olnud mitmete koorikontsertide algatajad, aktiivsed kaasarääkijad ja -lauljad ning tublid laulupeolised.

Tartu Ülikooli kammerkoor on energiline üliõpilaskoor ja kontsertkoor, esinedes sageli ülikooli ja Tartu linna pidulikel üritustel, aga ka üleriigilistel koorikontsertidel. Kammerkoori repertuaaris on olulisel kohal eesti koorimuusika klassika, eriti Mart Saare, Cyrillus Kreegi ja Veljo Tormise looming.

2013. aastal pälvis Tartu ülikooli kammerkoor XIX segakooride võistulaulmisel „Tuljak“ A-kategoorias II koha ning parima kohustusliku loo esituse eriauhinna. 2014. aastal osales kammerkoor konkursil Põhja-Iirimaa Derry linna rahvusvahelisel koorifestivalil.

Tartu akadeemiline meeskoor (TAM) on Eesti vanim järjepidevalt tegutsev meeskoor – 2012. aastal tähistati 100. tegutsemisaastat. Koori eesmärk on ühendada akadeemilise taustaga meesoost lauluhuvilisi sõpruses ning muusikas, püüeldes pidevalt kõrgema kunstilise taseme poole. Praegu laulab kooris aktiivselt ligikaudu 60 meest, kelle seas on nii Tartu Ülikooli ja Eesti Maaülikooli üliõpilasi, vilistlasi ning õppejõude kui ka teiste elualade esindajaid.

TAM-i dirigent Alo Ritsing on koori juhitanud 1963. aastast, peadirigent sai temast 1974. aastal. Enne teda oli koori peadirigent tema isa Richard Ritsing, praegu töötab TAM-i juures ka Alo tütar Made. Koori kunstilist taset aitavad hoida ja arendada veel noor dirigent Kuno Kerge, koormeister Ene Peiker ning hääleseadja Liia Ritsing.

TAM-i repertuaar on väga mitmekülgne – esitatakse maailma kooriloomingut ning eesti meeskooriklassikat, kuid ära ei põlata ka kergemat muusikat, tähtis koht on pärimusmuusikal. Paljud laulud ja seaded pärinevad koori enda dirigendi Alo Ritsingu sulest. Kontserttegevus on aastas üsna tihe, omaks peetakse mitmeid muusikalisi tavasid ning traditsioonilisi esinemisi. Loomulikult ei puudu TAM üheltki (üld)laulupeolt ega Balti riikide üliõpilaste festivalilt Gaudeamus. Sageli külastab TAM ka mõnda välisriiki – viimane reis viis koori kaugele Jaapanisse, kus nad olid esimene Eesti meeskoor tõusva päikese maal.

Ka kunstilis-muusikalisi saavutusi ning autasusid on TAM-il ette näidata mitmeid – 2012. aastal valiti pälviti Eesti kooriühingu auhindade jagamisel aasta koori tiitel, Alo Ritsingule anti aasta dirigendi autasu. Viimane meestelaulu seltsi võistulaulmine 2013. aastal näitas samuti koori võimekust – A-kategoorias saavutati tubli teine koht.

Eesti Maaülikooli kammerkoor Camerata Universitatis alustas tegevust 1990. aastal. Algsest Tartu Ülikooli arstiteaduskonna koorist, hilisemast Tartu Ülikooli kunstide osakonna kammerkoorist, sai 2000. aastal kammerkoor Camerata Universitatis. Aastast 2004 on meie *alma mater* Eesti Maaülikool. Lauljate seas on nii Eesti Maaülikooli kui ka Tartu Ülikooli tudengeid, õppejõude ja vilistlasi. Koori dirigent on Seidi Mutso ja koormeister Imbi Pärtelpoeg.

Repertuaarivalik on olnud mitmekesine, kus on näiteks esindatud hispaania ja inglise muusika keskajast tänapäevani ning vaimulik muusika idast ja läänest, kuid alati on olnud tähtsal kohal Eesti heliloojate looming (Kreek, Tormis, Mägi).

Aastate jooksul on edukalt üles astunud nii kodustel kui ka piiritagustel võistulaulmistel. Märkimata ei saa jätta koori osalemist kohalikel, üld- ja üliõpilaslaulupidudel, esinemisi akadeemilistel üritustel ning traditsiooniks kujunenud advendi- ja kevadkontserte.

Tartu Ülikooli rahvakunstiansambel

Tartu Ülikooli rahvakunstiansambli alguseks loetakse 1945. aastat, kui Ilmar Reidla eestvedamisel ühendati juba tegutsevate teaduskondade rahvatantsurühmad. Ansambli kunstilised juhid on läbi aegade olnud Ester Prints, Helju Mikk, Henn Tiivel ja Margit Reinkubjas. Alates 2005. aastast on ülikooli rahvakunstiansambli kunstiline juht Aveli Asber. Käesoleval hooajal tegutsevad ansambli juures noorem segarühm (juhendaja Mae Viies), neiduderühm (juhendaja Kärt Vuks), lasterühm Tulevased Tudengid (juhendaja Margit Metsla), mudilasrühm (juhendaja Vilja Vendelin-Reigo), vilistlasrühm ja esindusrühm (juhendaja Aveli Asber). Tartu Ülikooli rahvakunstiansambli repertuaaris on peamiselt eesti autoritantsud, aga ka folkloorsed ja seltskonnatantsud.

Tartu Ülikooli puhkpilliorkestri Popsid asutas 1974. aastal Enno Tubli, kes juhtis orkestrit 39 aastat. Alustati Eesti Põllumajandusakadeemia orkestrina, alates 1990. aastast kuulub kollektiiv Tartu Ülikooli alla. Aastast 2006 on Popsid ka kaitseliidu Tartu maleva akadeemilise malevkonna orkester. Alates 2013. aastast juhib orkestrit Kätlin Virgo ning teiseks dirigendiks on Sirje Vasmann-Perend. Praeguseks on aktiivseid liikmeid 50 ning tegutseb ka Popside Tallinna filiaal. Popsid on andnud kontserte kõigis Eesti suuremates kontserdisaalides, esinetakse nii ballidel kui ka mitmesugustel väliüritustel. Orkester on käinud kontsertreisidel Ukrainas, Venemaal, Valgevenes, Kaliningradis, Taanis, Rootsis, Saksamaal, Hollandis ja Kreekas, Sloveenias ja Moldaavias. Välja on antud 4 CD plaati: „Veerekese peal” (2003) ja „Lambist” (2007), „Uurik“ (2009) ja „Käsu peale“ (2014).

Ansambel Paabel

Sandra Sillamaa (eesti torupill, sopransaksofon, viled, parmupill, eesti laul)

Arno Tamm (eestlaul, akustiline kitarr)

Erko Niit (elektrikitarr, akustiline kitarr)

Tõnu Tubli (trummid, löökpillid)

Tanel Kadalipp (kontrabass)

Rainer Koik (helikujundaja)

Paabel koosneb kuuest eriilmelisest muusikust, kes põimivad Eesti pärimusmuusika ja omaloomingu tänapäevase rütmimuusika konteksti. Kooslus on loonud oma pärimusmuusika töötlustega seninägematu maailma, milles saavad kokku traditsioonitundlikkus, tänapäevane looming ning improvisatsiooniline vabadus. Nagu kollaaž loob kildudest uue terviku, saab Paabeli liikmete muusikaline erikeelsus üksmeelsuseks.

Paabel on mõttesähvatus, katsetus läheneda pärimusmuusikale vabameelselt, saades inspiratsiooni bändisisesest sünergiast. Ansambli liikmetest neli on õppinud džässmuusikat ja üks pärimusmuusikat. Praegune koosseis sündis 2007. aasta kevadel, kui Sandral tekkis idee osaleda Põlva rahvamuusikatöötluste festivalil. Paabel sai hooga alguse, naastes Põlvast peapreemiaga.

Paabeli muusika olemus kujutab endast tugevat pärimuslikku sümbioosi, mida on mõjutanud põhiliselt džäss-, pärimus- ning rokkmuusika. Meie muusika sünnib ühisloominguna ning lood koosnevad mitmetest vanadest pillilugudest, regilauludest, omaloomingust, mis kõik on omavahel põimitud. Meie eesmärk on teha muusikat, mida me ise kuulaksime ja naudiksime – koos musitseerimise rõõm ning rahulolu on esmatähtis.

Paabel on välja andnud kolm CD plaati ja ühe DVD ja pälvinud mitmeid Etnokulpe (Eesti etnomuusika auhinnad)

Paabel on esinenud kõikidel suurematel festivalidel Eestis ning andnud kontserte Soomes, Leedus, Ungaris, Norras ja USA-s.

Teater MUST KAST

Teater Must Kast on TÜ Viljandi kultuuriakadeemia teatrikunsti eriala 10. lennu üliõpilaste loodud praegu Eesti noorim projekti- ja kogukonnateater, mille kodu pärast tudengite kooli lõpetamist 2015. aasta kevadel asub kultuurikvartalis Tartus. Must Kast koosneb seitsmeteistkümnest noorest, sealhulgas neljast lavastajast, kes tahavad uskuda teatrisse, mis ei manifesteeri end mitte sõnades, vaid tegudes. Teatrisse, mis kasvab koos oma publikuga ja mis kunstilisi allahindlusi tegemata võiks kõnetada igaüht.

Tartu Ülikooli Viljandi kultuuriakadeemia

Kultuuriakadeemia pakub TÜ kvaliteedimärgiga kõrgharidust. Meie tunnuslause – omakultuursed terviklahendused – ühendab pärimuse ja tänapäeva, rahvuslikkuse ja rahvusvahelisuse, teadus- ja kunstiloome, teooria ja praktilised lahendused. Akadeemia lõpetajad on edukad Eesti kultuurielu kujundajad, töötades loomeasutuste juhtide ning haridusasutustes loomeõpetajate ja huvialajuhtidena, samuti kultuuriministeriumis, televisioonis ja teatris. Õpetatavad erialad on loomingulised, ning nende läbimisega omandatakse mitmekülgsed humanitaar- ja kõrgtehnoloogilised teadmised. Meie tudengid saavad valida etenduskunste, kultuurhariduse, muusika ja rahvusliku käsitööga seotud õppesuundade vahel. Omanäoliselt kavandatud õppetöö ja tudengite lõputööd avardavad oma mitmekülgsega rahva kultuuriteadlikkust, muutes kogu Eesti haridus- ja kultuurielu mitmekesisemaks.